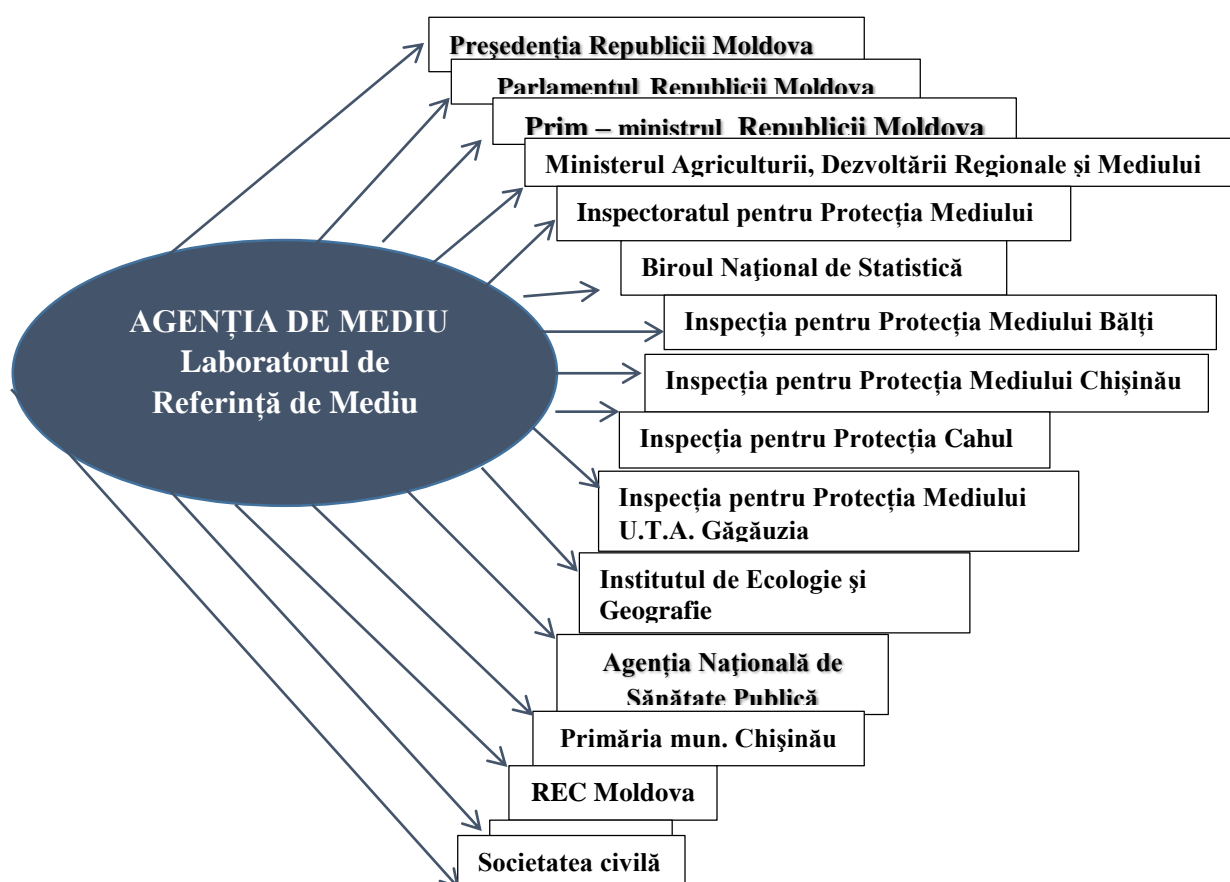

De Ziua Mondială a Mediului, Agenția de mediu prezintă starea mediului la nivel național

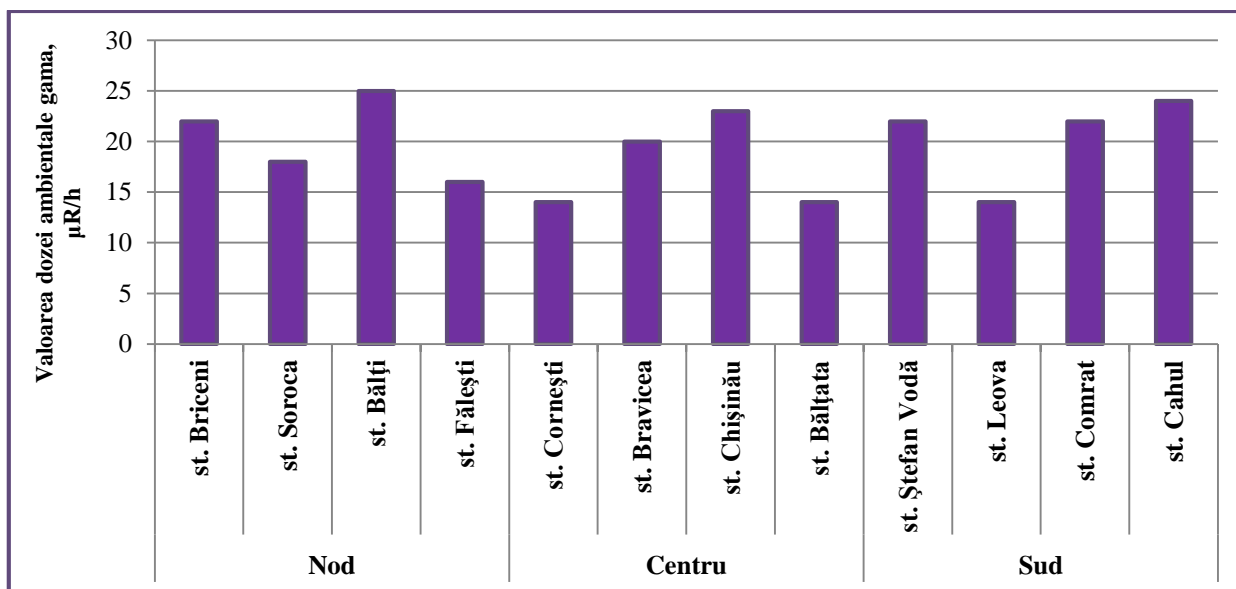
Intențiile exagerate de exploatare a resurselor naturale au impact negativ asupra mediului și omului. Aceste fenomene sunt caracteristice și pentru Republica Moldova. Pornind de la faptul că mediul înconjurător nu are frontiere, țara noastră se confruntă cu un șir de probleme de impact asupra mediului atât de ordin local, cât și transfrontalier, impunându-se definirea problemelor și identificarea cauzelor ce le provoacă. O informație completă și corectă privind starea mediului este o premisă pentru dezvoltarea durabilă a acestuia.

Monitoringul calității factorilor de mediu (a apei, aerului, solului), monitoringul regnului vegetal și regnului animal, monitoringul pescuitului, monitoringul deșeurilor și al emisiilor în mediul înconjurător este una dintre funcțiile și atribuțiile în cele 5 direcții de activitate de bază ale Agenției de Mediu. Laboratorul de Referință de Mediu din cadrul Agenției de Mediu efectuează monitoringul privind calitatea componentelor mediului (ape de suprafață, aer, sol, radioactivitatea mediului) pe teritoriul Republicii Moldova și asigură autoritățile statului, populația și instituțiile cointeresate cu informația privind starea ecologică a mediului. Sistematic, rezultatele investigațiilor de laborator sunt transmise sub formă de Buletine zilnice și lunare, iar pentru șirul anual de date, se elaborează anuarele privind starea calității mediului.

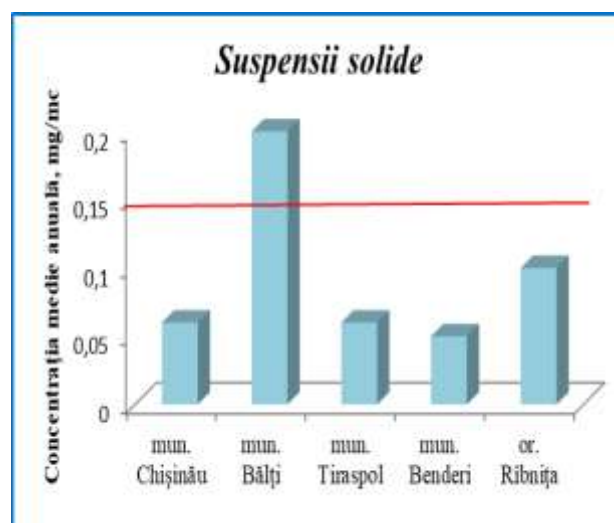
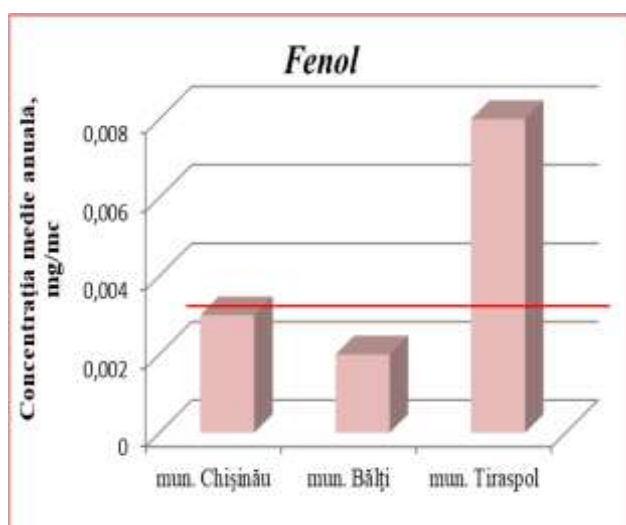

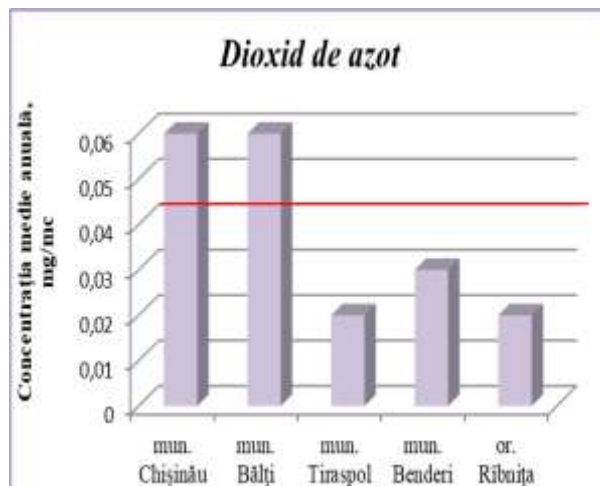
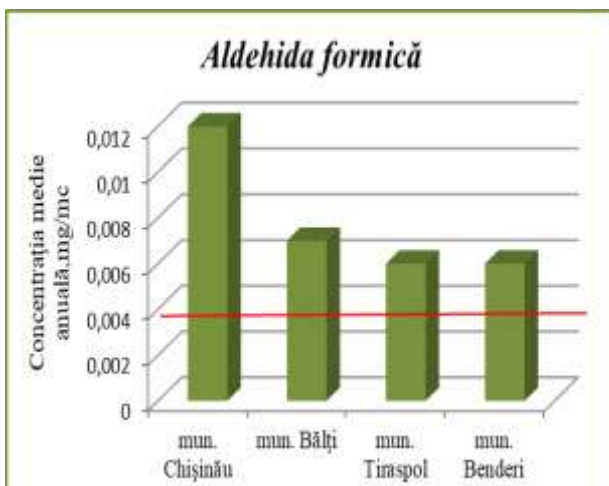
Monitoringul echivalentului debitului dozei ambientale a radiației gama pe teritoriul Republicii Moldova se efectuează începând cu anul 1978. Pe parcursul anului 2019 s-au efectuat măsurători în regim manual de 2 ori/24h, la orele 07:00 și 20:00 la 7 secțiuni de monitoring a radioactivității mediului (Soroca, Fălești, Cornești, Bravicea, Bălțața, Leova, Comrat) și la 5 secțiuni (Briceni, Bălți, Chișinău, Ștefan Vodă, Cahul) în regim continuu.

Valorile maxime anuale ale echivalentului debitului dozei ambientale a radiației gama, în secțiunile de monitoring a radioactivității, anul 2019

Pe parcursul anului 2019 valorile maxime anuale ale echivalentului debitului dozei ambientale a radiației gama, au deviat pe teritoriul republicii în limitele de la 14 $\mu\text{R/h}$ până la cel mai înalt nivel de 25 $\mu\text{R/h}$, înregistrat în luna aprilie, în secțiunea de monitoring a radioactivității Bălți, din regiunea de Nord a țării.

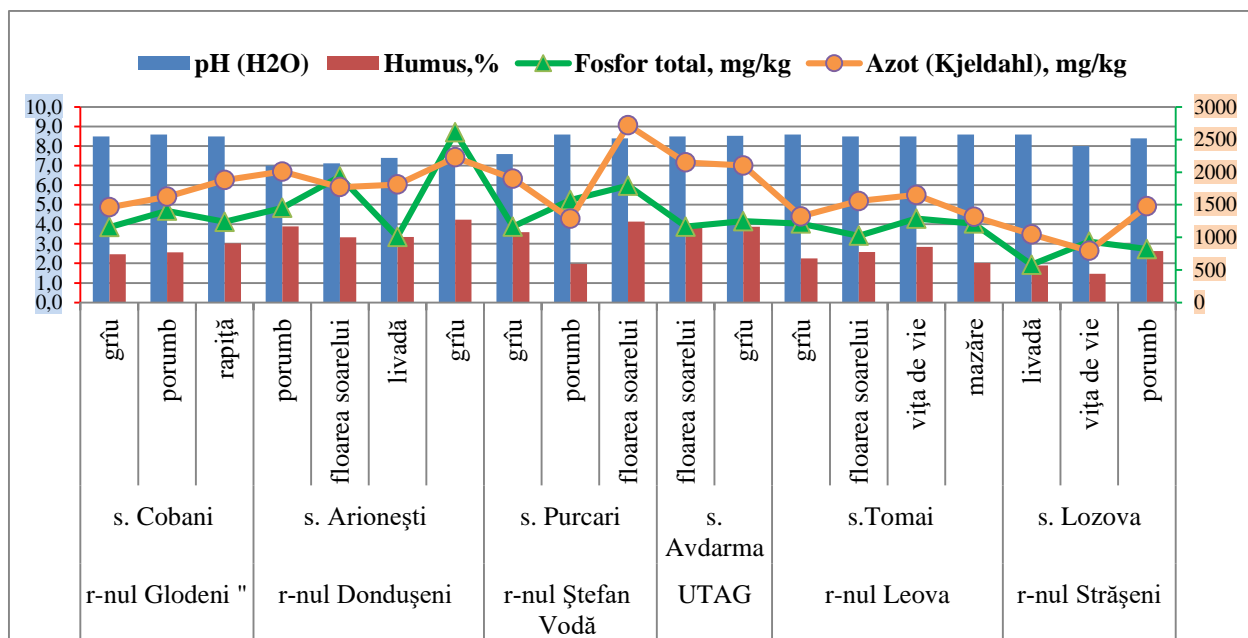

Pe parcursul anului 2019 calitatea aerului atmosferic în cele 5 urbe monitorizate (mun. Chișinău, Bălți, Tiraspol, Bender și or. Rîbnița), denotă că au fost înregistrate depășiri ale concentrațiilor medii anuale pentru: suspensii solide (fig.2.) în mun. Bălți - 0,2 mg/mc, dioxid de azot (fig.4.) în mun. Chișinău și Bălți - 0,06 mg/mc, fenol (fig.1.) în mun. Tiraspol - 0,008 mg/mc și aldehida formică (fig.3.), a înregistrat depășiri ale concentrațiilor medii anuale în toate urbele monitorizate.

Poluarea aerului atmosferic în orașele mari este influențată preponderent de emisiile de la transportul auto, cazangerii și întreprinderi mari ale industriei, iar în centrele raionale și localitățile rurale de emisiile întreprinderilor mici: mori, fabrici de vin, brutării, cariere, deșeuri, precum și cele emise de la sursele casnice.

Calitatea solului pe teritoriul Republicii Moldova pe parcursul anului 2019

Pe parcursul anului 2019 au fost colectate probe de sol de pe terenurile agricole plantate cu diverse culturi (grâu, porumb, floarea soarelui, rapiță, vița de vie, livadă, mazăre), amplasate în regiunile de Nord, Centru și Sud ale Republicii Moldova. S-au efectuat analize pentru determinarea indicilor agrochimici (pH-ul în extractul apos, rezidiul uscat, humus, fosforul total și mobil, azotul după Kjeldahl, azotul amoniacal, azotul nitraților, potasiul mobil, calciul și magneziul schimbabili).

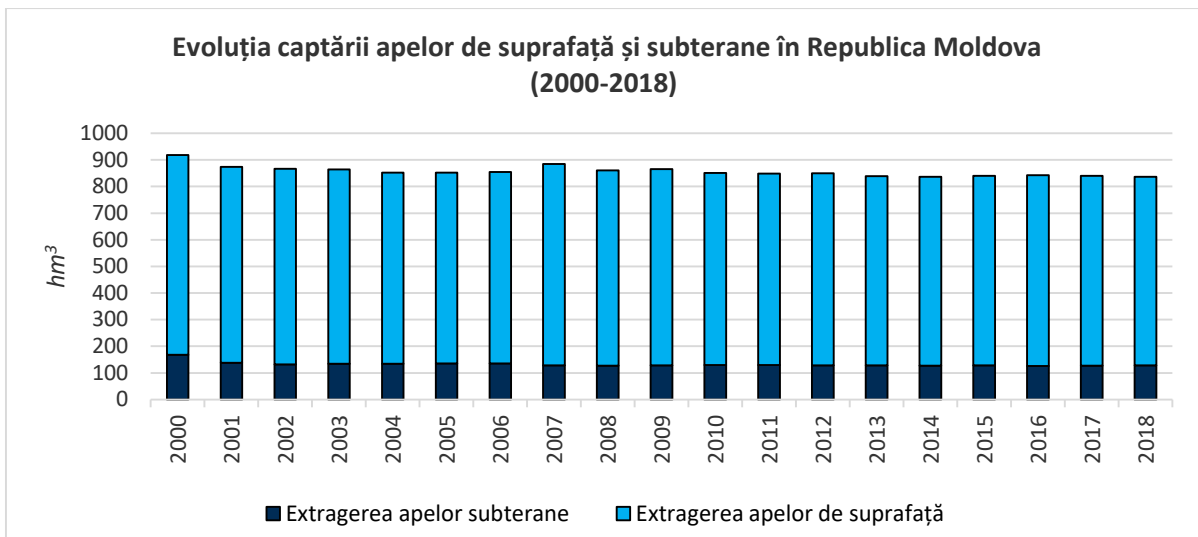
Astfel, evaluarea rezultatelor de laborator au constatat că:

- reacția solurilor – pH(H₂O) terenurilor agricole investigate a înregistrat valori în limitele 7,1 - 8,5 și s-au clasificat de la reacția neutră până la moderat alcalină;
- conținutul de humus în solurile analizate s-a înregistrat în limitele 1,46 - 4,24 %, ce s-e clasifică ca foarte scăzut – optim;
- conținutul fosforului total a constituit 580 - 2610 mg/kg;
- azotul după Kjeldahl s-a depistat în limitele valorilor 794 – 2722 mg/kg, ce s-e clasifică ca conținut foarte mic – mare.

Totodată, informăm că, Republica Moldova dispune de circa 81000 ha terenuri degradate (3%) care sunt practic impracticabile pentru folosințe agricole sau ar necesita investiții financiare considerabile pentru aceste scopuri. Concomitent, este necesar de menționat că Republica Moldova dispune de circa 800 mii ha terenuri afectate de procesele erozionale și care în cazul neimplementării unor măsuri urgente de atenuare/ameliorare, inclusiv prin crearea unei rețele performante de perdele forestiere de protecție riscă să-și diminueze fertilitatea până la atingerea unor indici, care le-ar face inefficiente pentru folosințe agricole.

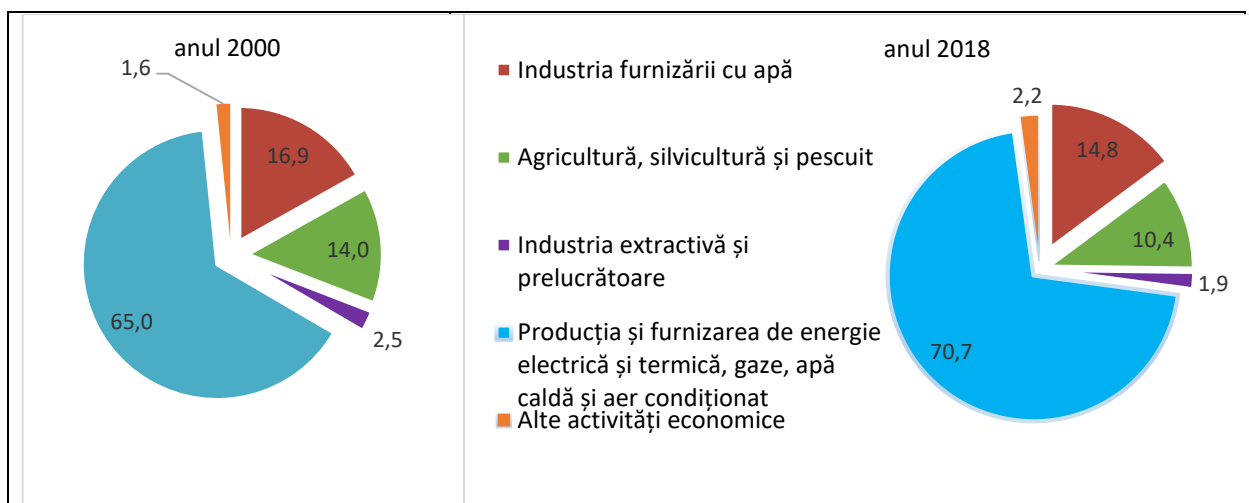
Republica Moldova se atribuie la țările care se confruntă cu condiții de stres **hidric**, indicele de exploatare a apei fiind aproximativ 9%. Pe de altă parte, țara este ușor departe de a fi în condiții de stres hidric sever. Indicele de exploatare a apei demonstrează nivelul de presiune a extragerii apei în raport cu resursele de apă regenerabile, care, în general, sunt dependente de condițiile climatice. În mod special, acestea sunt direct proporționale de precipitațiile și evapotranspirația actuală.

În ciuda incertitudinii cu privire la estimarea resurselor regenerabile de apă dulce în Republica Moldova, estimarea brută indică faptul că resursele regenerabile de apă dulce în medie (pentru 2000-2018) sunt de 12404 mil m³. În anul 2018 volumul resurselor de apă disponibile alcătuiau 9407 mil m³, păstrând tendințe de descreștere de la an la an.

Conform datelor, pentru a acoperi necesitatea anuală de apă la nivel național, 85% provin din apele de suprafață, în special din fluviul Nistru. Bazinul Nistrului fiind, de asemenea, o sursă foarte importantă pentru captarea apelor subterane, aproximativ 84% din volumul total de apă subterană. Pe de altă parte, trebuie menționat că, din cauza unui program de monitorizare insuficient, în special pentru auto-captare, această cifră are un nivel de incertitudine foarte ridicat. Se presupune că extragerea anuală totală a apei, în special din resursele de apă subterană este cu mult mai mare, decât valorile cu care se operează în literatura de specialitate.

Utilizarea resurselor de apă în Republica Moldova se caracterizează prin tendința de descreștere tot mai accentuată pe parcursul ultimului deceniu. Începând cu anul 2007 când s-a înregistrat valoarea de 835 mil.m³ de apă utilizată, acest indicator este în descreștere continuă, atingând valori de 789 mil.m³ în anul 2018. Tendința de descreștere a consumului de apă nu este pe deplin cauzată de eficiența utilizării apei dar, mai cu seamă, de declinul economic pe perioada de tranziție prin care trece țara noastră, iar consumul redus de apă în agricultură se datorează în mare măsură și diminuării suprafețelor irigate.

Astfel, consumul de apă pentru agricultură a scăzut cu 4% în anul 2018, comparativ cu anul 2000. În valori absolute această descreștere este de 39 mil.m³. În schimb s-a majorat volumul de apă utilizat de sectorul energetic, mai bine zis, furnizarea de agent termic și apă caldă. Dacă în anul 2000 acestui sector îi revenea 65% din totalul de apă utilizată, apoi în anul 2018 el constituie circa 71%. Creșterea constituind nu numai majorarea numărului de consumatori noi care beneficiază de aceste servicii, dar și ponderea mare de pierderi de apă, care ne vorbesc despre atitudinea **irositoare** față de resursele de apă și **ineficiența** consumului de apă.

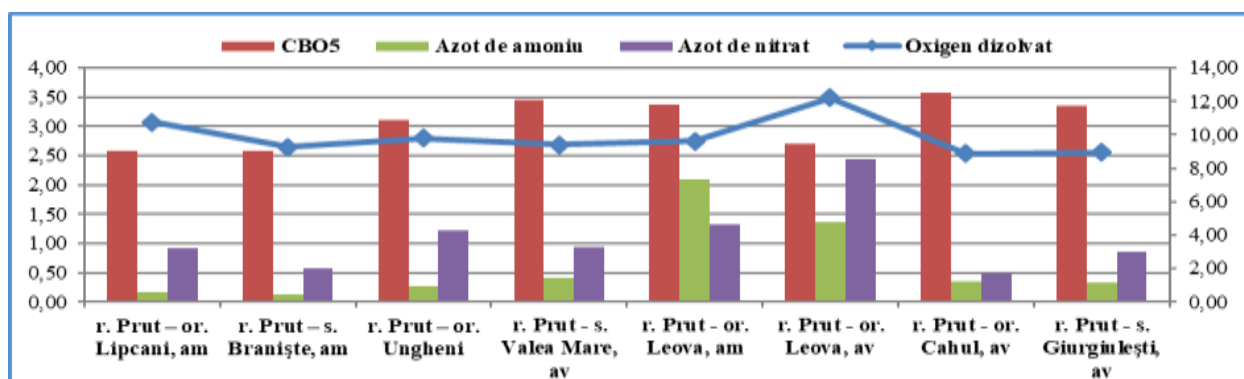
Pe teritoriul țării în anul 2018 au fost amplasate 1220 sisteme centralizate de alimentare cu apă, din care 1168 funcționale. Astfel, în anul 2018, circa 2,1 mil. din populația țării a beneficiat de servicii de alimentare cu apă, ceea ce reprezintă 60,6% din totalul populației. Totodată, la servicii centralizate de canalizare, în anul 2018, au avut acces peste 1 mil de persoane, ceea ce reprezintă numai 29,3% din totalul populației țării.

Calitatea apei râurilor Nistru, Prut și Bâc pentru anul 2019

Pe parcursul anului 2019 a fost monitorizată calitatea apei în rețeaua de monitoring a Laboratorului de Referință de Mediu conform indicatorilor hidrochimici (fizico-chimici, a regimului de O₂, elementele biogene din grupul azotului și fosforului, ionii principali, etc.).

Evaluarea rezultatelor încercărilor de laborator a stabilit că calitatea apei râurilor mari Nistru și Prut este relativ satisfăcătoare, ceea ce nu se poate de menționat referitor la râurile mici de pe teritoriul țării, care rămân la fel de poluate pe parcursul anilor, fără schimbări esențiale de îmbunătățire.

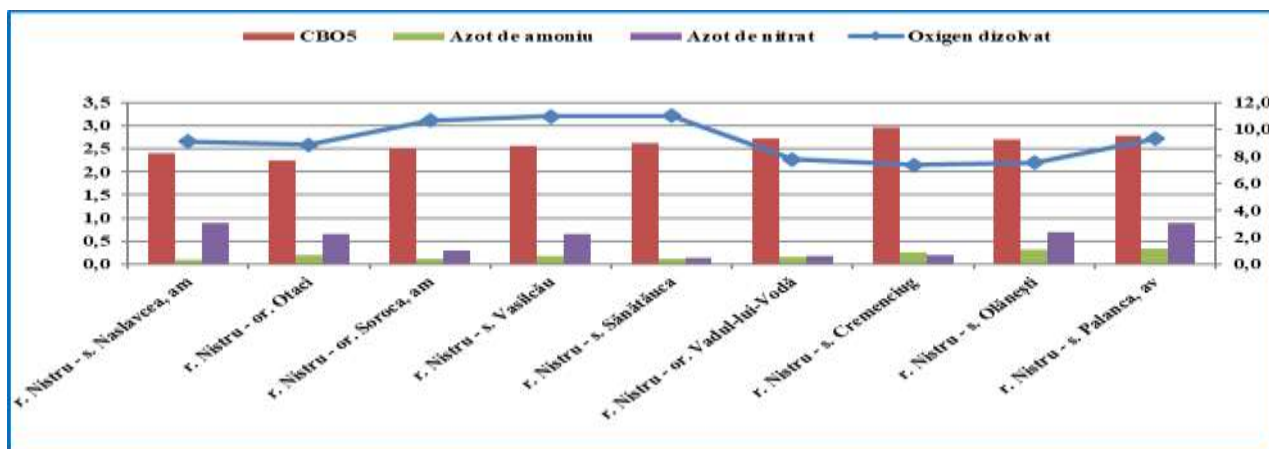
Conținutul indicatorilor regimului de O₂ și elementelor biogene din grupul azotului în r. Prut, anul 2019

Crearea premiselor directe la diminuarea accesului populației la apă de calitate sunt condiționate de un nivel scăzut de acces la surse centralizate de aprovizionare cu apă, mai ales în mediul rural (sursele decentralizate înregistrează cel mai înalt nivel al probelor cu abatere de la normele sanitare – 74% în cazul indicilor sanitaro-chimici și 49,8% în cazul celor microbiologici), pe de altă parte, și de degradarea

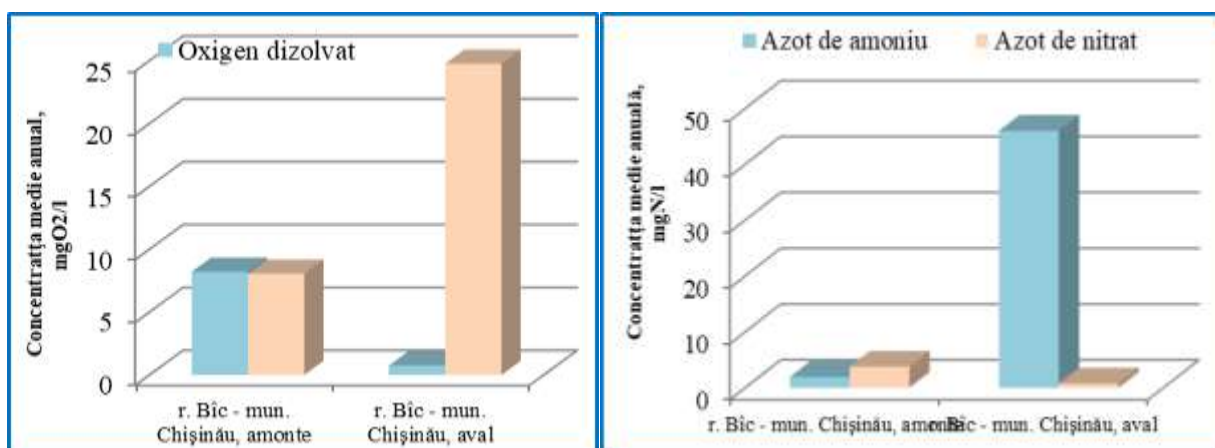
sistemelor centralizate de alimentare cu apă existente (39,5% a probelor cu abateri a indicilor sanitaro-chimici și 19% microbiologici).

Conținutul indicatorilor regimului de O₂ și elementelor biogene din grupul azotului în fl. Nistru, anul 2019

Evaluarea rezultatelor încercărilor de laborator a stabilit că calitatea apei râurilor mari Nistru și Prut pe parcursul anului 2019, conform indicatorilor hidrochimici, nu a suferit schimbări esențiale comparativ cu anii precedenți și se caracterizează ca poluată moderat (clasa a III-a), iar pe unele sectoare de râu, ca poluată (clasa a IV-a).

Conținutul indicatorilor regimului de O₂ și elementelor biogene din grupul azotului în r. Bâc, anul 2019

Calitatea apei r. Bâc se caracterizează printr-un grad înalt de poluare cu elemente biogene, un nivel înalt al consumului biochimic de oxigen (CBO₅) și a indicatorilor de mineralizare, precum și cu un nivel scăzut al conținutului de oxigen dizolvat în apă. Pe parcursul anului 2019 au fost înregistrate 4 cazuri de poluare înaltă și emise 4 Buletine Alertă privind insuficiența sau lipsa oxigenului în apa r. Bâc.

Cu referire la **diversitatea biologică**, informăm că în Republica Moldova predomină biodiversitatea agro-forestieră. Aproape două treimi din suprafața țării este ocupată de terenuri agricole.

Pericolele pentru biodiversitate includ activitatea umană abuzivă prin conversia terenurilor, eroziunea solului, poluarea, speciile alogene și/sau invazive, pășunatul ne sustenabil, fragmentarea habitatelor din cauza dezvoltării infrastructurii, exploatarea forestieră ilegală, culegerea plantelor rare, vânătoarea și pescuitul, schimbarea climei.

Astfel, dacă prima ediție a Cărții Roșii a Republicii Moldova includea 55 de specii dintre care 29 de specii de animale și 26 de specii de plante, apoi ediția a II-a include 242 de specii, inclusiv: 126 specii de animale, 116 specii de plante, iar în ediția a III-ea sunt incluse deja **427 de specii - 218 de animale și 209 de plante**.

Pentru a asigura supraviețuirea oricărei specii e necesar de a fi protejate habitatele naturale în care aceste specii viețuiesc, activitate ce poartă denumirea de conservare a patrimoniului natural, prin crearea ariilor naturale protejate de stat.

În prezent, sistemul de arii protejate acoperă 189 385,9 ha, ceea ce constituie 5,61% din teritoriul țării. Pădurile sunt printre puținele bogății naturale de care dispune țara noastră. În prezent, pădurile din țara noastră sunt puțin peste 11 % din suprafață, acest lucru ar trebui să ne pună în gardă și să luăm atitudine, pentru că în statele europene pădurile acoperă aproape 45 % din suprafața continentului.

După decenii de dezvoltare economică intensivă, este extrem de greu să îi redăm naturii frumusețea și vigoarea de altădată, însă, din fericire, nu este prea târziu să conservăm ceea ce a rămas nedistrus și să avem o nouă abordare a relației Omul-Mediul înconjurător.

Principalul scop al politicii de mediu a Republicii Moldova, în domeniul conservării diversității biologice, constituie restabilirea la un nivel optim a diversității biologice și peisagistice, elaborarea și implementarea măsurilor eficiente pentru conservarea acestora, în conformitate cu cerințele internaționale și naționale.

Situația este alarmantă și demonstrează necesitatea întreprinderii unor acțiuni urgente și eficiente în scopul conservării, protejării și restabilirii ecosistemelor și în special, a speciilor de plante și animale periclitate.

Dezvoltarea durabilă, economia circulară, stimularea înlocuirii mijloacelor de transport poluante cu cele electrice sau hibrid, colectarea selectivă a deșeurilor, protejarea florei și faunei trebuie să devină, **cât mai curând**, reflexe comportamentale ale tuturor, dacă dorim ca și generațiile viitoare să se poată bucura de apă și aer curat, de hrană sănătoasă și, nu în ultimul rând, de frumusețea extraordinară pe care ne-o oferă natura.

Relațiile de mediu stabilite între om și celelalte componente ale mediului (apă, aer, sol, biotă) întotdeauna au necesitat și îndeosebi în ultimul timp necesită o concordanță bine chibzuită întru menținerea echilibrului ecologic al ecosistemelor.

Pe lângă înțelegerea fenomenelor derulate în ecosisteme, a interrelațiilor dintre om și mediul de viață, este necesară dezvoltarea capacității analitice și sintetice, a gândirii critice raționale, a utilizării argumentației logice, a capacității de analiză a datelor și de rezolvare de probleme, a creativității și independenței în gândire, a dezvoltării capacității de comunicare, a muncii în echipă, a simțului artistic/estetic și a fundamentului etic/moral.

Persoana care își dezvoltă **ecoatitudinea** va tinde mereu să fie informată, deoarece informația ca instrument de cercetare a proceselor care au loc în diferite sisteme, reflectează legăturile obiective **cauză-efect** din mediul înconjurător.

Accesul la informația de mediu este nelimitat. Trăim în era tehnologiei avansate și putem beneficia de acest „lux” zilnic, consultând diverse acte normative care reglementează norme și cerințe în domeniul protecției mediului, rapoartele care reflectă starea componentelor de mediu, cum sunt aerul, apa, solul.

Doar fiind ghidat de valori ecologice, cetățeanul poate conștientiza importanța respectării legislației mediului, a garantării drepturilor fundamentale ale omului, inclusiv a dreptului la un mediu curat, echilibrat și protejat.

Cunoașterea și respectarea legilor pentru mediu, adaptarea conduitei față de mediu la imperativele legilor are la bază **educația ecologică**. Expresia „nimeni nu-i mai presus de lege”, inclusiv față de legile privind protecția mediului, este însușită și funcționează în structura personalității ecologice ca atitudine, ca motivație intrinsecă menite să regleze comportamentele indivizilor față de mediu. Fără conștiința civică, fără aderența la valorile civice (libertate, dreptate, solidaritate, stat de drept, pluralism, democrație, toleranță etc.), fără crezul în supremația legii se lasă loc comportamentelor anarhice față de mediu – fapt incompatibil cu garantarea dreptului fundamental al omului la un mediu curat.